

3ο ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΛΣ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Εξαύλωμένη νύχτα, έργο 4 του Άρνολντ Σαίνμπεργκ

Για σεξτέτο εγχόρδων σε ένα μέρος, εμπνευσμένο από το ομώνυμο ποίημα του Ρίχαρντ Ντέμελ

Πρεμιέρα: 9 Δεκεμβρίου 2020 στις 21.30, στο nationalopera.gr, στο [Facebook](https://www.facebook.com/nationalopera) και το [YouTube](https://www.youtube.com/channel/UC1q3o3o3o3o3o3o3o3o3o3o) της ΕΛΣ, καθώς και στο digitalculture.gov.gr | Θα παραμείνει online έως 9/1

Μουσική διεύθυνση: **Στάθης Σούλης**

Δραματουργία – Σκηνοθεσία: **Θέμελης Γλυνάτσης**

Σκηνικά – Κοστούμια: **Αλεξία Θεοδωράκη**

Φωτισμοί: **Στέλλα Κάλτσου**

Οπτικά εφέ, animation: **Μάριος Γαμπιεράκης, Χρυσούλα Κοροβέση**

Κινηματογράφηση: **Απόστολος Κουτσιανικούλης, Γιώργος Παναγόπουλος,**

Κατερίνα Χαραλάμπους (blæc cinematography)

Γυναίκα: **Μαρία Παρασύρη**

Άνδρας: **Θανάσης Δόβρης**

Άγνωστος άνδρας: **Θέμελης Γλυνάτσης**

Παιδί: **Μιχάλης Δόβρης**

Ερμηνεύουν οι μουσικοί: **Αργυρώ Σειρά, Στέλλα Καρυτινού** (βιολί), **Ηλίας Σδούκος,**
Πάτρικ Έβανς (βιόλα), **Μαρίνα Κολοβού, Αλέξανδρος Μποτίνης** (τσέλο)

Η *Εξαύλωμένη νύχτα* (*Verklärte Nacht*) του Άρνολντ Σαίνμπεργκ (έργο 4, 1899) είναι ίσως το δημοφιλέστερο, αν και όχι το πιο αντιπροσωπευτικό, έργο του συνθέτη. Γραμμένο στην ευρέως γνωστή ως «μεταρομαντική περίοδο» του Σαίνμπεργκ, και πριν την επινοήση του δωδεκαφθογγισμού, η *Εξαύλωμένη νύχτα* είναι ένα από τα σημαντικότερα δείγματα «προγραμματικής» μουσικής του 20ού αιώνα, μιας και βασίζεται στο ποίημα του Ρίχαρντ Ντέμελ, χωρίς παρ' όλα αυτά να χρησιμοποιεί το κείμενο ως μέρος της σύνθεσης. Παρότι ο Σαίνμπεργκ ακολούθησε τα έξι μέρη του ποιήματος στον τρόπο που έγραψε το σεξτέτο, δεν επιτρέπει καμία παύση από το ένα στο άλλο, δίνοντας στον ακροατή την αίσθηση μιας αδιάκοπης σύνθεσης.

Το ποίημα του Ντέμελ, με γνώριμα πρωτοεξπρεσιονιστικά χαρακτηριστικά, περιγράφει έναν άνδρα και μια γυναίκα να διασχίζουν ένα δάσος μέσα σε μια αφύσικα λαμπρή νύχτα, όπου η γυναίκα αποκαλύπτει στον σύντροφό της πως είναι έγκυος από άλλον άνδρα. Παρά τις ενοχές και την ντροπή της, ο άνδρας την καθησυχάζει και αποδέχεται το αγέννητο παιδί, οδηγώντας το ποίημα σε μια εκστατική κορύφωση. Η σύνθεση του Σαίνμπεργκ, πέραν του ιδιοφυούς συνδυασμού της συνθετικής παράδοσης των μοτιβιστικών μεταμορφώσεων του Μπραμς και της αέναης συνθετικής γραμμής του Βάγκνερ (οι παραπομπές του

Σαίνμπεργκ στην όπερα του Βάγκνερ *Τριστάνος και Ιζόλδη* είναι πάμπολλες), είναι εν μέρει και ένα αυτοβιογραφικό ντοκουμέντο της ερωτικής σχέσης του Σαίνμπεργκ με την αδελφή του δασκάλου μουσικής του, του επίσης γνωστού συνθέτη Αλεξάντερ φον Τσεμλίνσκι, την οποία εντέλει παντρεύτηκε.

Ο σκηνοθέτης Θέμελης Γλυνάσης, σε μια απόπειρα που ισορροπεί ανάμεσα σε παράσταση και στο animation, μετατρέπει την εξπρεσιονιστική αφηγηματική γραμμή του ποιήματος του Ντέμελ και της σύνθεσης του Σαίνμπεργκ σε υλικό για τη δραματουργία ενός εφιάλτη, ο οποίος σταδιακά δίνει τη θέση του σε μια μυστηριώδη ψυχική μεταμόρφωση και μια τελική συνύπαρξη, κατά την οποία τα οικεία σώματα παύουν να είναι τερατώδη και πλημμυρίζουν από τρυφερότητα. Ένα οικογενειακό δράμα, δηλαδή, και μια ερωτική ιστορία, που απαιτούν τη γενναία κατάφαση από τα πρόσωπα ώστε να απεμπλακούν από την επανάληψη και την ενοχή. Βασικό μοτίβο της δραματουργίας είναι η φύση, που αρχικά φαντάζει εκδικητική και ανοίκεια αλλά που σταδιακά μετατρέπεται σε τόπο εξιλέωσης.

***Mich nicht* του Νίκου Ιωακείμ**

Πρεμιέρα: **16 Δεκεμβρίου 2020 στις 21.30**, στο nationalopera.gr, στο [Facebook](https://www.facebook.com/nationalopera) και το [YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...) της ΕΛΣ, καθώς και στο digitalculture.gov.gr | Θα παραμείνει online έως 16/1

Σύνθεση – Κείμενο: **Νίκος Ιωακείμ**

Σκηνοθεσία – Σύλληψη: **Ζωή Ξανθοπούλου**

Ενδυματολογική επιμέλεια: **Ιφιγένεια Νταουντάκη**

Τραγούδι: **Μάριος Σαραντίδης, μπασοβαρύτονος**

Αφήγηση: **Ντάβιντ Ντόκιτς**

Ερμηνεύουν οι μουσικοί: **Μπάμπης Καρασαββίδης, Καλλιόπη Μητροπούλου** (βιολί, φωνή), **Στέλιος Παπαναστάσης** (βιόλα, φωνή), **Μαρίνα Κολοβού** (τσέλο, φωνή), **Γιάννης Καραγιαννίδης** (κλαρινέτο)

Το *Mich nicht* (*Όχι εμένα*) είναι μια ταινία μικρού μήκους σε σύλληψη και σκηνοθεσία της Ζωής Ξανθοπούλου, η οποία βασίζεται πάνω στο έργο *mich nicht. in den fremden städten* (2014) του συνθέτη Νίκου Ιωακείμ. Ασπρόμαυρα μονοπλάνα, πορτρέτα ανθρώπων σε ένα σκηνικό εγκαταλελειμμένων χώρων και παράλληλες ιστορίες μέσα από ποιήματα του Έντγκαρ Άλλαν Πόε και ένα διήγημα του Γκυ ντε Μωπασσάν συνθέτουν ένα ιδιαίτερο φιλμ για τον πόλεμο και την απώλεια.

Το έργο *mich nicht. in den fremden städten* (*όχι εμένα. στους ξένους τόπους*) γράφτηκε το 2014 για αφηγητή, μασκοφόρο τραγουδιστή με μοναστηριακά κουδούνια, κλαρινέτο και κουαρτέτο εγχόρδων, πάνω σε ποιήματα του Έντγκαρ Άλλαν Πόε (*The City In the Sea, The Sleeper*) και ένα διήγημα του Γκυ ντε Μωπασσάν (*Deux Amis*). Το έργο παρουσιάστηκε στη Γάνδη του Βελγίου ύστερα από παραγγελία με αφορμή τη συμπλήρωση των εκατό χρόνων από το ξέσπασμα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. «*Ο βαρύτονος, στον ρόλο του κλητευτή των νεκρών, τραγουδάει στίχους του Πόε, ενώ ο αφηγητής, σε ένα παράλληλο σύμπαν, διαβάζει*

σε άλλη γλώσσα αποσπάσματα από το διήγημα του Μωπασσάν. Οι μουσικοί συμμετέχουν κι αυτοί με τον λόγο και δημιουργείται έτσι ένα μουσικοθεατρικό μωσαϊκό, ένα ελλειπτικό σενάριο πάνω στον θάνατο και την απώλεια. Ο τίτλος παραπέμπει στην Όπερα της πεντάρας των Μπέρτολτ Μπρεχτ και Κουρτ Βάλ, ορόσημο μιας εποχής πολύ όμοιας με τη δική μας – ακούμε το σήμα κινδύνου; Το έργο ηχογραφήθηκε πρόσφατα ειδικά για τη δημιουργία της ταινίας *Mich nicht της Ζωής Ξανθοπούλου*», σημειώνει ο Νίκος Ιωακείμ.

«Ο αρχικός τίτλος του έργου *Mich nicht. in den fremden städten*, αναφορά στην Όπερα της πεντάρας του Μπρεχτ, έγινε η αφορμή να ξεκλειδώσει μέσα μου ένας κόσμος από εικόνες με ανθρώπους που πορεύονται προς ένα σημείο συνάντησης όπου ο καλλιτέχνης-γητευτής τους οδηγεί σε μια υπαρξιακή αποθέωση που θα γίνει συλλογική μνήμη. Ένας νέος κόσμος γεννιέται μέσα από συνειρμούς κι αναφορές στον Μακίθ από την ταινία Όπερα της πεντάρας του 1931 (σκηνοθ. Γκέοργκ Βίλχελμ Παμπστ) και την Πόλλυ ως νύφη, στον προσωπικό τόνο του Πόε και την υποκειμενικότητά του, στα τρυφερά αισθήματα που ληλατούνται όπως στα κείμενα του Γκυ ντε Μωπασσάν, στους “ψεύτικους” ουρανοί του Μελιές, σε ένα φελινικό τοπίο ανάμεσα στο πραγματικό και το φανταστικό, σε μορφές εξπρεσιονισμού που μέσω της τέχνης προσφέρουν διέξοδο από τις φρικαλεότητες των κοινωνικοπολιτικών γεγονότων. Όλα τα παραπάνω αντλούν την έμπνευσή τους μέσα από τα στοιχεία του μουσικού έργου», υπογραμμίζει η σκηνοθέτρια Ζωή Ξανθοπούλου.

Προσευχή πάνω σε ένα νανούρισμα του Ταρκουίνιο Μέρουλα

Πρεμιέρα: **23 Δεκεμβρίου 2020 στις 21.30**, στο nationalopera.gr, στο [Facebook](https://www.facebook.com/nationalopera) και το [YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...) της ΕΛΣ, καθώς και στο digitalculture.gov.gr | Θα παραμείνει online έως 23/1

Σκηνοθεσία: **Ηλίας Μαδούρος**

Ελεύθερη απόδοση πρόζας στα ελληνικά: **Αναστασία Κότσαλη, Γκουίντο ντε Φλάβις**

Διεύθυνση φωτογραφίας: **Νικόλας Καρανικόλας**

Ερμηνεύουν: **Αναστασία Κότσαλη** (μεσόφωνος), **Γκουίντο ντε Φλάβις** (σαξόφωνο), **Σπύρος Τζέκος** (κλαρινέτο)

Αφήγηση: **Γκουίντο ντε Φλάβις, Σπύρος Τζέκος**

Συμμετέχουν: Μαργαρίτα Αμαραντίδη (ηθοποιός-σκηνοθέτρια), Μαρία Αρβανίτη (βιολόγος), Μικέτα Αρβανίτη (προγραμματίστρια), Καίτη Γιουβάνου (συνταξιούχος), Νανά Δημάκου (δικηγόρος), Ίρις Κάραγιαν (χορογράφος), Ελένη Κατσαμά (συγγραφέας), Ελένη Κεχαγιόγλου (επιμελήτρια εκδόσεων), Ιωάννα Κοκολοπούλου (σχεδιάστρια κοσμημάτων), Ναταλία Μαντά (εικαστικός), Αναΐ Ρικέλμε (παιδαγωγός), Ελένη Σταμίδου (λυρική τραγουδίστρια), Σαινάμπου Τιάνγκ (ελεύθερη επαγγελματίας)

Το έργο *Canzonetta spirituale sopra alla nanna* του Ιταλού συνθέτη, οργανίστα και βιολονίστα της πρώιμης μπαρόκ εποχής Ταρκουίνιο Μέρουλα (1595-1665) είναι ένα

συγκινητικό τραγούδι για τον φόβο του θανάτου, την ελπίδα και την αγάπη. Προσωπικότητα πληθωρική, ελευθερίων ηθών, με ανυπότακτο πνεύμα, ο Ταρκουίνιο Μέρουλα κινείται συνθετικά στην κόψη του ξυραφιού, εκπλήσσοντας και τον σημερινό ακροατή με την τόλμη και την πρωτοτυπία των έργων του.

Στο έργο του Ταρκουίνιο Μέρουλα *Canzonetta spirituale sopra alla nanna* ο χρόνος είναι γραμμικός, φθίνει και ξαναξεκινά, σαν ένα παραμύθι χωρίς τέλος. Η ανησυχία για το αναπότρεπτο μέλλον, η επουλωτική δύναμη της μουσικής, η προσδοκία και η ελπίδα. Το νανούρισμα του 16ου αιώνα, με τη λιτή, μινιμαλιστική του φόρμα, συνομιλεί με σύγχρονα μουσικά ρεύματα. Μια γυναικεία φωνή και δύο πνευστά εξερευνούν μπαρόκ αποχρώσεις και μοντέρνες δυναμικές βουτώντας στο παλίμψηστο των γυναικείων συναισθημάτων. Multiphonics και αυτοσχεδιασμοί γεφυρώνουν τη θαρραλέα συνθετική ματιά του Ταρκουίνιο Μέρουλα, εξαιρετικά τολμηρή για την εποχή της, με την αισθητική της νέας μουσικής, σε μια εντελώς πρωτότυπη εννοηστροπική προσέγγιση.

Ο φακός κινηματογραφεί πρόσωπα γυναικών, Ελληνίδων και ξένων, περιδιαβαίνοντας δωμάτια ιστορικών κτιρίων της πόλης, αίθουσες χορού και μεσοπολεμικά σαλόνια. Επικεντρώνεται στο βουβό, προσωπικό τους αφήγημα. Δαιδαλώδεις διαδρομές ενός αστικού παραμυθιού, σπαραχτικά βιώματα κρυμμένα πίσω από βλέμματα, ταπισερί και υφάσματα. Η υβριδική όψη της Αθήνας γίνεται ο συναρπαστικός καμβάς για να ξετυλιχτούν στην πραγματική ζωή ιστορίες πόνου, κάματος και ελπίδας.

Μουσικές Καλημέρες

Πρεμιέρα: **30 Δεκεμβρίου 2020 στις 21.30**, στο nationalopera.gr, στο [Facebook](https://www.facebook.com/nationalopera) και το [YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...) της ΕΛΣ, καθώς και στο digitalculture.gov.gr | Θα παραμείνει online έως 30/1

Σύλληψη – Δραματουργία: **Μαργαρίτα Συγγενιώτου, Δημήτρης Δημόπουλος**
Κείμενα: **Δημήτρης Δημόπουλος**
Σκηνοθεσία: **Μιχάλης Ασθενίδης**
Πιάνο: **Νίκος Βασιλείου**

Παρουσιαστής, Επιστημονικός συνεργάτης: **Δημήτρης Δημόπουλος**
Σεφ, Αστρολόγος, Δημοσιογράφος, Μεγάλη ντάμα της σκηνής: **Μαργαρίτα Συγγενιώτου**
Τηλεφωνική παρέμβαση: **Δημήτρης Πακσόγλου**

Ένα ανάλαφρο τηλεοπτικό μαγκαζίνο έρχεται να ταραξει την πρωινή ζώνη και να σας κρατήσει παρέα με πρωτότυπες στήλες που θα σας ενημερώνουν και θα σας ψυχαγωγούν συνάμα. Μαγειρική, παιχνίδια με πλούσια δώρα, αστρολογία αλλά και αναπάντεχες συνεντεύξεις με πρόσωπα διάσημα και αγαπημένα υπόσχονται να σας συντροφεύσουν και να σας ταξιδέψουν για λίγη ώρα μακριά από τα προβλήματα και τις σκοτούρες της καθημερινότητας.

Η μουσική, φυσικά, δεν θα μπορούσε να λείπει από ένα τέτοιο ταξίδι, πιστός συνοδοιπόρος στις αναμνήσεις ενός γλυκού (αλλά και παιχνιδιάρικου!) παρελθόντος και στις ελπίδες και τα όνειρα ενός καλύτερου μέλλοντος. Προς το παρόν όμως, συντονιστείτε και μοιραστείτε τη χαρά, το κέφι και το μπρίο των συντελεστών και των προσκεκλημένων μας που μόνο οι *Μουσικές Καλημέρες* μπορούν να σας χαρίσουν!

Βασισμένο σε μια ιδέα της μετζοσοπράνο Μαργαρίτας Συγγενιώτου και σε κείμενα του σταντ-απ κωμικού και λιμπρετίστα Δημήτρη Δημόπουλου, οι *Μουσικές Καλημέρες* εμπνέονται από την υπερβολή της παρουσίασης ενός πρωινάδικου και την πληθωρικότητα της οπερατικής σκηνής, δημιουργώντας ένα υβρίδιο μουσικής και λόγου που επανασυστήνει προϋπάρχοντα μουσικοθεατρικά έργα σε ένα νέο, κωμικό πλαίσιο.

Η κυρία του σεληνόφωτος, έργο 41 του Γιώργου Σισιλιάνου
Μονόδραμα για μεσόφωνο, αφηγητή, κλαρινέτο, βιόλα και κιθάρα βασισμένη στο ποίημα *Η σονάτα του σεληνόφωτος* του Γιάννη Ρίτσου

Πρεμιέρα: **6 Ιανουαρίου 2021 στις 21.30**, στο nationalopera.gr, στο [Facebook](https://www.facebook.com/nationalopera) και το [YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=...) της ΕΛΣ, καθώς και στο digitalculture.gov.gr | Θα παραμείνει online έως 6/2

Μουσική διεύθυνση – Αφήγηση: **Νίκος Τσούχλος**

Σκηνοθεσία: **Κώστας Αθουσάκης**

Σενάριο: **Καλλιόπη Μπρεδολόγου**

Διεύθυνση φωτογραφίας: **Σίμος Σαρκετζής GSC**

Μοντάζ: **Δημήτρης Πολυδωρόπουλος**

Κοστούμια: **Άση Δημητρολοπούλου**

Ερμηνεία – Χορογραφία: **Έλενα Τοπαλίδου**

Ήχος: **Στέφανος Ευθυμίου**

Τραγούδι: **Ρόζα Πουλημένου-Καπόν, μεσόφωνος**

Ερμηνεύουν οι μουσικοί: **Γιάννης Σαμπροβαλάκης** (κλαρινέτο), **Ίρις Λουκά** (βιόλα),

Κορίνα Βουγιούκα (κιθάρα)

Συμμετέχουν οι χορευτές: **Χρυσούλα Δημάκη, Λουκάς Θεοδοσόπουλος, Μαρίτα Νικολίτσα, Αναστασία Πατελάκη, Μιχάλης Πίνος, Στάθης Τζουβάρας**

Δραματικός μονόλογος για μεσόφωνο, αφηγητή, κλαρινέτο, βιόλα και κιθάρα, η *Κυρία του σεληνόφωτος* (1977) συγκαταλέγεται, τεχνικά και εκφραστικά, στα σπουδαιότερα επιτεύγματα του ανεκτίμητου έργου του Γιώργου Σισιλιάνου (1920-2005), αδιαμφισβήτητη ενός από τους σοβαρότερους εκπροσώπους της ελληνικής μεταπολεμικής μουσικής πρωτοπορίας. Η Εθνική Λυρική Σκηνή συμμετέχει με την παραγωγή αυτή στον εορτασμό των 100 χρόνων από τη γέννηση του συνθέτη.

Βασισμένη στο ποίημα *Η σονάτα του σεληνόφωτος* από την *Τέταρτη διάσταση* του Γιάννη Ρίτσου, η *Κυρία του σεληνόφωτος* αποτελεί την «άχρηστη εξομολόγηση» μιας ηλικιωμένης γυναίκας, ντυμένης στα μαύρα, προς έναν αμίλητο (κι ανάλητο) νέο σε ένα παλιό, φεγγαρόλουστο δωμάτιο – καθώς και μια συνταρακτική διαπραγμάτευση της παρέλευσης του χρόνου, της φθοράς, της επιθυμίας και της ναρκισσιστικής φαντασίωσης.

Στο απόγειο της αισθητικής και στοχαστικής του ωριμότητας, ο Σισιλιάνος μετουσιώνει ποιητικά το κείμενο του Ρίτσου σε ένα σχολαστικά δουλεμένο κράμα μελωδικού λυρισμού και απαγγελτικής γραφής που συνδυάζει τα εργαλεία της σειραϊκής μουσικής με έναν βαθύ και μελαγχολικό ρομαντισμό – καθώς και, κάπου στο βάθος, τη διακριτική (όσο και θεατρικά ακαταμάχητη) ανάμνηση της *Σονάτας του σεληνόφωτος* του Μπετόβεν.

Με αφετηρία τον αυθεντικό τίτλο της *Σονάτας του σεληνόφωτος* του Μπετόβεν, «Sonata quasi una fantasia», η σκηνοθεσία του Κώστα Αθουσάκη και το σενάριο της Καλλιόπης Μπρεδολόγου ακολουθούν τη δομή του έργου του Σισιλιάνου και τον σπαρακτικό, ενίοτε παραληρηματικό, μονόλογο της ηρωίδας του Ρίτσου, αποτυπώνοντας με τα εργαλεία του κινηματογράφου τις αναμνήσεις, τις ανεκπλήρωτες επιθυμίες και τις φαντασιώσεις της Γυναίκας με τα Μαύρα.

Η σκηνοθεσία αποτολμά μια μείξη νατουραλιστικής παρατήρησης και αισθητικής παραδοξότητας, στο φως της ημέρας και με σκηνικό τον εξωτερικό χώρο μιας παραθαλάσσιας, παρηκμασμένης βίλας. Εκεί, η ηρωίδα επιδίδεται σε «ασκήσεις ενδοσκόπησης» με τη σύμπραξη έξι χορευτών, καλώντας τον θεατή να βάλει σε τάξη τις εικόνες που κατακλύζουν τον λόγο της «με τον τρόπο της φαντασίας».

Μια εκ βαθέων εξομολόγηση, απολογισμός μιας ζωής που η ηρωίδα έζησε μακριά απ' τη ζωή, με επωδό τον απόηχο της φράσης: «Άφησέ με να 'ρθω μαζί σου...».